

عنوان مقاله:

تاملی در هستی‌شناسی نظم کیهانی در تفکر پیشامدرن با تکیه بر نقش کانونی هرم بزرگ هستی

محل انتشار:

فصلنامه حکمت و فلسفه، دوره 12، شماره 45 (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسنده:

مجتبی اعتمادی نیا - دانشجوی دکترای فلسفه تطبیقی، دانشگاه علامه طباطبائی

خلاصه مقاله:

هرم بزرگ هستی، بنیادیترین طرح وجودشناختی اندیشه سنتی است که بر اساس آن، هستی، مرکب از زنجیره عظیمی از پیوندهای متوالی انگاشته میشود که در نظم سلسله مراتبی، از ناقصترین موجود تا کاملترین آنها تداوم یافته است. قرایت های گوناگون از این طرح وجودشناختی که بر اساس تلقیهای متفاوت از وجود و مراتب آن قوام یافته، به تلویح و یا به تصریح پیشفرض همه نظامهای اسطوره‌ای، فلسفی، دینی، سیاسی و اجتماعی در دوران پیش مدرن بوده است. هرم بزرگ هستی، در اغلب تمدنهای پیشامدرن، به مثابه نماد نظم کیهانی، نمایانگر سیری نزولی است که از راس هرم، رو به سوی قاعده آن، پدید آورنده جهانی غیرمادی و آنگاه مادی است. این سیر نزولی، در عین حال که لطافت محض را به تدریج به غلظت و سختی بدل میکند، از وحدت محض رو به سوی کثرت، از عدم تعیین رو به سوی تعیین، از مطلق به نسبی و از ساحت عریان وجود رو به سوی استتار آن در حرکت است. نگارنده در این مقاله، به منظور ارایه تصویری روشن از جایگاه و نحوه نشر باور به هرم بزرگ هستی در بستر تاریخ اندیشه و تمدن بشری در دوران پیشامدرن، نخست به نحوی کاملاً مختصر به جایگاه و نحوه تلقی مهمترین آیینها و مکتبهای اندیشگی شرق در این باره خواهد پرداخت و آنگاه ردپای تلقی سلسله‌مراتبی از هستی را در بستر اندیشه غربی پی خواهد گرفت و در نهایت به نحوه نگرش طلابهداران سه مکتب اصلی فلسفه در تمدن اسلامی یعنی ابنسینا، سهروردی و ملاصدرا در باب هرم بزرگ هستی خواهد پرداخت تا از این رهگذر، به تحلیلی جامع از نقش و جایگاه هرم بزرگ هستی در برقراری نظم کیهانی در اندیشه انسان دوران پیشامدرن دست یابد.

کلمات کلیدی:

زنجیره بزرگ وجود، تفکر پیشامدرن، ساختار هرمی هستی، مراتب هستی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/603077>

